

GÖÇ¹

Avdo KARATAS
Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Antropoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

Ön açıklama.

Bu çalışma, Türkiyede çokta üzerinde tartışılmayan Kürt Göçünün bir kesitini ele alan bir çalışmayı içermektedir. Ropörtajı yaptığımız kişi bu çalışmayı zamanında Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Halk Bilim(i) Bölümüne Bitirme Tezi olarak vermiştir. Ropörtajın amacı, bir yandan Göç konusunu ele almak, diğer yandan genç araştırmacıları bu konuda araştırmaya özendirme. Bu biçimi ile Lisans Bölümlerinde Tez yazımına da örnek vermiş olacağız. Kürt iç göçü, Türkiyedeki etkileme ve etkilenmenin hem Kürt hem de Türk kültürü için en temel anahtar olduğu su götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı bu süreçleri bir bütün halinde ortaya koymak zorunludur.

Biraz kendinizden bahsedermişiniz.

Adım Avdo Karatas, 1974 Şırnak-Idil doğumluyum. Ankara Üniversitesi DTCF Halk Bilimi mezunuyum. Şu an Hacettepe Üniversitesi Antropoloji Yüksek Lisans öğrenciyim. Asimilasyon ve Entegrasyon konulu tezimin alan çalışmasını Almanyada yapıyorum.

Temelde Kürt Kültürü, Çokkültürlülük, Etnisite gibi konulara yoğunlaşmaya çalışıyorum.

Halk Bilimi üzerinde biraz duralım.

Aslında burada Halk Biliminin tarihi, çıkış yeri vb konular üzerinde durmaktan çok mezun olduğumuz Türkiye'nin en köklü Halk Bilimi bölümü olan Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Cografya Fakültesi (DTCF) Halk Bilimi bölümü üzerinde durmakta fayda var. Aslında bu bölüme "Türk/ler Halk Bilimi Bölümü" demek daha doğru, çünkü Türk Kültürü dışında hemen hemen başka hiç bir "Halk" ile ilgilenilmez, en azından Türkiye'de bu kadar geniş bir Halklar spektrumu varken. Alan olarak Orta Asya, Kafkasya, Anadolu, Balkanlar üzerine ama sadece Türkler üzerine yapılan çalışmalar ele alınır.

Bizler neredeyse iki hoca ile okuduk. Son zamanlarda ise neredeyse tek hoca vardı ve bu hoca Prof. Dr. Nevzat Gözaydın'dı. Aynı zamanda bölüm başkanıydı. Benim de Tez hocamdı. Doçent ve Doktor kadrosu olmasına rağmen Nevzat beyin kişisel yaklaşımından

---

¹ Bu Röpörtaj, Bîrnebûn, BIHARA 2004an'da yayınlanmıştır

dolayı kimse alınmazdı ve biz Elektrik kurumundan veya TRT'den getirilen insanlarla ders görürdük. Halk Oyunları dersimize giren kişi Elektrik Kurumundan gelirdi. Bu Hocadan? aklında kalan tek şey “Gençler; vücudun ayak kısmında olan Diz (Göstererek) bakın burasıdır.” cümlesi, TRT'den gelen ve Halk Müziği dersimize giren Hocadan? da “Elma elmadır, armut armuttur, halk müziği halk müziğidir. Sümerler de Türktür” cümlesi dışında hiç bir şey kalmamıştır.

Halk Bilimi geleneksel kültürün kayıt edilmesinde yani *Derlenmesinde* önemli işlevleri olan bir bölüm ve aslında Etnoloji ve Etnolojinin yaptığı Etnografyadan farklı değildir. Geçen yıllarda bu iki bölümde birleştirildi zaten. Yeni adı Halkbilim oldu. Sayın Gürbüz Erginer (Bölüm Başkanı), Tayfun Atay ve Muhtar Kutlu gibi değerli hocalar var. Bölüm neredeyse her yıl 30 kişi alırdı ve ilk yılın sonunda 30 hayal kırıklığı yaşanırdı. Bölüm diğer bir çok bölüm gibi boş zaman cenneti bölümüydü. DTCF gibi kitle üniversitelerde bu hep sorun oluyor. Sabah saat 8:00'e konulan bir dersten sonra akşam 3:00'te bir ders daha olabiliyordu. Ara zamanda ise DTCF'nin meşhur *Orta Bahçesi* kullanılırdı. Çok sıcak ilişkilerin yaşandığı bir yerdir. Hatta bu bahçe üzerine bir geyik vardır. Bahçede yer olmadığı için zorunlu olarak insanlar sıkış sıkış oturmak zorunda olduklarından doğal olarak ilişki geliyor derdik. Ayrıca eylemlerle tanınan, hemen hemen orada okuyan herkesin onlarca anısının olduğu bir yerdir.

DTCF, Almanlar tarafından Atatürk'e hediye edilen ilk fakültedir. 500 kişi için inşa edilmesine rağmen bu gün neredeyse bu sayıda Eğitim Görevlisi bulunmakta, 8 bin civarında öğrenci barındırmaktadır. Fakülte ne öğrenciler için ne Öğretim Görevlileri için uygun değil. Hocalar kutu gibi odalarda, kitaplardan arta kalan alanda sadece bir masa ve sandalye sigdirabiliyor. Derslikler o kadar yetersizdir ki bazen ders yapacak sınıf bulamıyorduk.

Türkiyede bir bölüm Kürt ic göçünü ele alan ilk tezinizi biraz anlatırmışınız. Bu şekilde lisans bölümlerinde tez yazma biçimine de örnek vermiş olursunuz.

Lisans tezlerinin kendine münhasır bazı özellikleri oluyor. Özellikle kitle üniversitelerinde durum daha da kendine has oluyor. Derslerde hocalar nasıl araştırma yapılması gerektiğini, öncesi, sonrası için ince ince anlatırlar. Tez ile bu bilgileri alanda doğrudan kullanma ve pekiştirme amacı güdülür ki, bu tek amaç olamaz. Eğer bu tek amaç ise yapılan tezlerin bilimsellik gibi bir kriterlerinin önemsenmemesi gerekir ki, bir çok tez, yapılan çalışmaların kaynaklarında yer alırlar. Yani bilimsellikleri ya da yöntemleri kabul edilir. Lisans tezleri her zaman bölüm başkanı veya tez danışmanının ciddiyeti ile doğru orantılı olmaktadır. Her şey bir yana sadece “Tanımlama” aşamasında da olsa, özellikle

Etnoloji, Antropoloji ve Halkbilimi gibi alanlarda yapılan tezlerin “Derleme” özelliği önemli olmaktadır. Zaten Türkiyede Halkbilimi gibi bilimlerin çıkması bu noktadır. Çalışmaların sadece derleme boyutunda kaldığı, bu çalışmalara dayanarak belirli “çıkarm” ve “öndeyi”lere gidilmediği veya bir-iki iştişna dışında bir “kuram” denemesine gidilmediği için eleştirilir.

Benim tezim de sonuçta iyi bir etnografya olarak kaldı. Bunu geliştirme fırsatımız, aldığımız eğitim ve danışman/lik gereği mümkün değildi. Gerci normalde mümkün değildi çünkü belki de Nevzat Bey ve ona benzeyen Hocalar, Tez danışmanlığı konusunda rekor sahibidirler ama farkında değiller. Dünyada bu kadar çok Teze bir anda Danışmanlık eden kişi ender bulunur.

Tezim, *Türkiyenin Doğu Kısmındaki Kürt illerinden Batiya, Aydın ilinin, Germencik İlcesinin, Ortaklar nahiyesine bağlı Nesetiye köyüne Göç eden veya ettirilen insanların yaşadığı Kültürel etkileşimi ve değişimi incelemeyi hedefliyordu. Bu amaçla köye uzun süreli bir kaç gezi düzenledik. Düzenledik diyorum çünkü, derlemeler sırasında, örneğin Çocuk Doğumu gibi konuları bir erkeğin araştırması çok zordur. Geleneksel kadın tipi bunu bir erkeğe anlatmaya uygun değil. Bunun için Ayşe Yıldırım adındaki arkadaşımın bu konuda yardımcı olmasını istedim. Ayşe büyük bir yardımda bulunarak bu konuları derledi. Tezde, Kürtler Göçten önce nasıl bir kültürel ortamın içinde bulunuyorlardı, Kürt Göçünden önce Nesetiyenin yerlileri nasıl bir kültürel ortamda bulunuyorlardı ve Kürtler geldikten sonra her iki kesim (Kürtler ve Türkler) nasıl bir hal aldılar, aşamaları olabildigince ortaya konulmaya çalışıldı.*

Kürtler 70'lerden itibaren kitlesel olarak Neşetiye'ye göç etmeye başlamışlar ve Köy bu hali ile çevre illere geçişte bir basamak işlevi görmektedir. Doğudan gelipte büyük illere veya ilcelere yerleşmeyenlerin elemesinden oluşmaktadır. İlk göç edenler ve sonradan gelenler çeşitli sorunlarla karşılaşmışlar. Jandarma ve muhtarlıktan kaynaklanan sorunların yanında, iş sahibi insanların iş vermemeleri ve kötü yaklaşımı da sorun olmuştur. Örneğin ilk başta Kürtlerin, ölen yakınlarını Mezarlığa gömmelerine izin verilmiyordu. Seydo adındaki kişi, ölen çocuğunu bir dağın yamacına gömmüştü. Köy, pamuk, incir ve zeytin üretimine dayanan temelde tarımsal bir ekonomik çevre sergilemesine rağmen yetiştirilen bu ürünlerin işlendiği fabrikaların varlığı da sanayi çevresi içinde olmasını sağlamaktadır. Yörede bu bağ ve bahçe işlerini özellikle Kürt emekçiler yapmaktadır. Gerek fabrika gerekse tarla gibi işlerde çalışan bu insanların herhangi bir örgütlenmesi bulunmamaktadır. Fabrikada çalışanların ise çok düşük bir ücret üzerinden küçük bir sigortaları bulunmaktadır. Sadece, adına *Dayıbaşılık* denilen ve amele ile iş veren arasında ki koordinasyonu sağlayan *Elçi*, *Dayıbaşı*, *Cavuş* hiyerarsişine dayanan bir sistem bulunmaktadır.

Lisans bölümlerinde sahtesinden, çok nitelikli olanlarına kadar her kategoride tezler bulunmaktadır. İyi yapılan tezler için çok büyük zaman ve enerji sarf edilir ama gereken değer verilmez. Antropolojiden Etnolojiye ve Halk Bilimine kadar bir çok bölümde en azından Derleme anlamında çok büyük materyal bulunmaktadır. Herkes bunun değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyor.

Çalışmanızda ne gibi verilere ulaştınız.

Çalışmada başta ulaştığımız veri, köy genel yapısı ile artık bir Kürt köyü olmuştur. Sürec içinde kültürel etkileşimden kaynaklı olarak belirli değişimler gözlenebilir. Örneğin, çocuk, altı ayına vardığında onun için “Altı Aylık Kınası” yapılması köyde olusan ve Kürtler arasında yaygınlaşan bir gelenektir. Düğün, mutfak, dil gibi konularda çeşitli değişimler gözlenebilir. Burada Türk tarafından gelen etkileşimin yanında farklı Kürt illerinden gelen insanların Kürt Kültürü içinde etkileşime girdikleri görülmektedir. Örneğin Van-Mus-Agri çizgisinden gelen Göçmen kadınların en azından giyimde Şırnak-Mardin çizgisinden gelen kadınlara benzediği görülmektedir.

Bir başka sonuç, Kürt ailelerde kadının üretim alanına katılması, yani çalışması, onun ailede egemenlik konusunda erkekle belli alanları paylaşmasını sağlamaktadır. Bu biçimi ile feodalite denilen ve aslında tam olarakta ne olduğu belli olmayan erkek egemen yapı az da olsa kırılmaktadır.

Asiret sisteminde belli bir kategori olan *Bavik* (Bir Atadan gelme) anlayışının Nesetiyede yeni bir biçim aldığını gördük. Asiret geleneginden kaynaklı olan bu durumun geniş aile ile olan ilişkisi adına “*Bir-Bavik*” dediğimiz oluşumu ortaya çıkarmış. Bu oluşum *Hint Ailesi* denilen geleneksel aile biçimine benzese de belli farklılıklar göstermektedir. Ailenin bir arada durarak ilerde bir tür *Klan* tiplemesine gireceği veya dağılacığı varsayımı üzerinde durduk. Dağılması mümkün çünkü aile, maruz kaldığı baskılara karşı bir *koruma anlayışı* ile böylesi bir yapı oluşturmuş olabilir. Baskı unşuru kalktığında ortadan kalkabilir ama ben bunun dağılmayacağı ve bir tür *modern asirete* kayacağı görüşündeyim.

Siyasi bilinçlenmede de bir etkileşim alanıdır. *Kürt Ulusal Hareketinin* ülke çapında yarattığı etkiyi Nesetiyede görmek mümkün. Aydın, Adnan Menderes’in memleketi olmasından dolayı halkın büyük bir kısmı *Demokrat parti* çizgisindeydi. Yaşanan çatışmalar *Yerli Halkın Milliyetçilik* çizgisine kaymasına ve MHP’li olmalarına neden olmuştur. Doğuda meydana gelen olaylar Köye’de yansıdı ve köy belli bir Ulusal bilinc kazandı. Bu durum Türk tarafının asiri saga kaymasına neden oldu. Köyde ilk defa bir Kürt muhtar seçilirken Ortaklarda MHP’li bir Belediye Başkanı oldu. Eger MHP diğer partilerle bir ittifaka

girmeşeydi, belki de Belediye de Hadepli olacakti. Ama burada dslmesi gereken bir not var. Her Şeye ragmen Kitlesel anlamda bir catiřma meydana gelmedi. Uydurma nedenlerle, rneĒin Atatürk bstn kirdilar veya Okula Molotof kokteyli attilar diye Kürtler iřkencelere maruz kalip, hapiř yatmalarina ragmen kötü bir olay yasanmadi.

Göçün niteligi anlaminda, *Gç, köyden kente* degil, *kent-köyden köye* niteligindedir. Yerli halkin 1950lerde yasadigi ve *kapitalizmin kırsal alana girmesiyle* ortaya cikan süreci Kürtler 1990da bu köyde yasadilar.

Tezde işleyemedigimiz belirli konularda vardi. rneĒin Nesetiye bir *sigınma bölgesidir*. Çok kötü koşullarda yasayan insanların rahat bir nefes almak için, bütün olumsuzluklara ragmen *yaşama direndikleri* bir alan. Tam anlamıyla bir *yoksulluk kültürünün* olduĒu bir alan. İnsanlar hayal kurmak için bile çok az zamana sahip oluyorlar. Bu kadar çok ve agir iř yapmalarina ragmen, hastalandiklarında Doktora verecek kadar paraları olmadigini grdĒimde “*Yanlış Yerde mi duruyorum?*” diye sormustum kendime. Köyün sokakları ocuk kaynıyor ve geleceklerine ilişkin en ufak bir piriltiyi göremiyorlar. Byyecekler, bu 10-12 yas demek. Sabahın krnde anne ve babaları ile pamuk tarlalarına gidecekler, soguktan catlayan elleri kanamaya baslasa bile, “bir kilo daha toplayayim” diye dsnecekler. Okula gitmek yerine, mecburi olan hayvan bakmaya gidecek, biraz daha bydĒnde, her gün bedeninin biraz daha cktĒn grdĒu infaat işlerine baslayacak. Her Şey o kadar anormal ki, normal olan göze carpmaya basliyor.

Tez danıřmaninizin kabul etmediĒi veriler nelerdi.

İlk olarak, Tez Danışmanimin bütün tezi okuduguna inanmiyorum. Zaten diĒer Ērencilerde inanmazdi. Tezleri Asıştan okuyordu. Sadece tezin nsz, Giriř ve Sonuç bölümlerini okuyordu. Tezler incelendikten sonra bize, düzeltmelere gidilmesi için Ērenciye geri verilir. Bu geri verilmelerde “Eksiktir” gibi ne anlattigi belli olmayan tek kelimeli cümleler ile, satir arasi, kenar uzunluĒu vb sekille ilgili notlar dslrd.

Tezde ok Krtce kelime var diye sözlük kısmını kabul etmedi. Krtce kullanilmasını kabul etmeyerek, “Yörede Kullanilan Bölgesel Dil” diye bir Şey kullanmak zorunda kaldik. Tezde işlenen tespitlerden biri *Kürt Kültürünün Türk Kültürü* yanında bir **Yan Kültür** olduĒuydu. Hoca bunu kabul etmeyerek Kürt kültürünün, Türk Kültürü içinde bir **Alt Kültür** oldugunu yazdirmasiydi. Bu mesele politik, siyasal, argmansal, bilimsel vb bütün alanlarda çok fazla tartişilan bir mesele. Çok fazla üzerinde durmaya gerek yok. Ama bu tek kavramın deĒiřimi Tezin icerigi ile en büyük paradokşu olusturmakta ve tezi işlevsizlestirmektedir. Bu kavrami yazmak zorunda oldugumu anladigim zaman tezi tamamlamadan, tamamlamiş gibi

verdim. Oysa daha tez yapılacak çok şey vardı. Bu süre bile bir yılımıza neden olmuştu. Eger tam olarak tamamlasaydım daha fazla zaman kaybolacaktı ki, yanlış bir sonuçla. Onun için en büyük işteğim bu tezi sonuçlarına müdale edilmemiş biçimi ile yayınlamaktır. Bu arada Danışmanımız, benimle birlikte bir-iki arkadaşın daha tez dönemlerini, nedenlerini hala anlayamadığımız nedenlerden dolayı bir yıl uzattı. Bu, başkalarının yasadıklarına oranla çok büyük bir olay sayılmaz ama yinede anlatayım dedim.

Çalışmanızda ne gibi zorluklarla karşılastınız?

Çalışmamızda ilk zorluğu Ayşe arkadaşla köye ilk vardığımız hafta yaşadık. Yukarıda belirtildiği gibi devlet kurumlarının Nesetiye'ye bakışı pek hoş değildir. Okuldan araştırma izni beklemeden araştırma alanına gittik. Bu şekilde bir hafta boyunca ön gözlemler yaparız, belge çıktığında da yerel idari kurumlara teslim edip teze basılırız diye düşündük. Köye varır varmaz, amacımızı en açık şekilde köylülere açıkladık. Bu şekilde bir yanlış anlamayı önlemek istedik. İlk haftanın sonunda köyde neredeyse bir ritüele dönüşmüş olan Pazar Alışverişi geleneği bulunmaktadır. Cumartesileri ortaklarda Pazar kurulur ve insanlar o gün tatil yaparak alışverişe çıkarlar. Alışveriş olmasa da gitmek gelenekten sayılır. Bizde Ayşe ile Pazar'a gittik. Karakolun önünden geçerken Nesetiyeli bir Görevli Karakol kapısında nöbet tutuyordu. Bizi çağırdı ve amirinin bizi görmek istediğini söyledi. Yukarı çıktık, amirle konuştuk. Kimlik kontrollerimiz yapıldı ve iyi-kötü polis oyunu oynandı. Özellikle Ayşe başka bir tarafa alınarak, "Sen Ankaralıydın, neden bir ŞIRNAKlıyla buralara kadar geldin. Asıl amacı nedir" vb sorular soruldu ama bundan başka bir siddete maruz kalmadık. Amir iki saat kadar sonra bizi serbest bıraktı. İzin kağıdı gelir gelmez kendisine getirmemizi istedi.

İzin kağıdı geldi ve amire götürdük. Amir bunun kaymakamlığa gitmesi gerektiğini söyleyerek beni kaymakama yolladı. Kaymakama gittim. Kaymakam Nesetiye'nin adını okur okumaz hiç bir şey demeden "olmaz" dedi. "Orası sorunlu, ben bunu üzerime alamam" diyerek beni Aydın Valiliğine yolladı. Vali Yardımcısının odasına girdiğimde, kocaman gözlükleri, yerli halktan farklı olmayan giyimi ve ses tonu ile ilk etapta sirin görüntüsü veren bir adam vardı. İki tane Aydınlıyla incir ve zeytin üzerine sohbet ediyordu. Kendimi tanıtip, meramımı anlattım ve izin kağıdını önüne koydum. Yardımcı, görüntüsü ile uyumsuz bir şekilde "sen bu köyde bu araştırmayı yapamazsın" dedi. Bir müddet karşılıklı konuştuk ama yardımcı "yan köyde yap, git Konya'da yap" gibi insani güldüren cümleler kuruyordu. Her ne kadar adami, naif bir çiftçi gibi görmekten kendimi alamayıp kızamadıysamda, "ben bu araştırmayı yapacağım" dedim. O da "bizde yakalarsak, gerekli işlemleri yaparız" dedi. Yardımları için teşekkür ettikten sonra ayrıldım. Durumu genç olan Ortaklar Polisi Amirine anlattım. Amir

bana inandigini, siyasi bir çalışma yapmayacagimi vb şeyleri anlattıktan sonra, babacan bir şekilde “Git arastirmani yap. Bir sorun olursa da bana gel.” dedi.

Böylesi bir animiz var.

Arastirma alaninizi daha sonra sürekli ziyaret ettiniz. Neler olup bitiyor.

Nesetiye’yi sürekli olarak ziyaret ediyorum. Özellikle karsilikli geliştirilen siyasi bilinlenmelerin nasıl bir biçime girdigi, Köylülerin hayatlarında nelerin degiştigi, yeni durumlarda kültürel referans olarak nelerin kabul edildiği konusu gibi konulari özellikle merak ediyorum.

Örneğin; Arastirmedan sonra köyde bir cinayet işlendi. Bunun bir kan davasına dönüşmemesi için, Xuni geleneginin uygulandigini gördüm. (Avdo Karatas: Doğuda Xuni gelenegi ve bir gelenegin Yeniden Üretilmesi. Folklor/Edebiyat Cilt VIII, Sayı XXXII s. 69-76) Bunun gibi bir çok konuda referans hala canlı bir şekilde Kürt Kültürü olmaktadır.

Köy içi mekanin kullanimi ve akrabaligin aldığı biçim geldikleri ortamın Asiret yapılanmasının rengini tasimaktadır. Bu konuda yaptığım bir çalışmayı henüz yayınlama fırsatı bulamadım. Adina Bir-Bavik (ya da Bir-Bawik) denilen geleneksel örgütlenme biçimi aslında modern bir asiret görünümü sergilemektedir.

Bunun yanında Köylüler arasında büyük bir siyasi bilinlenmenin de yerlestigi görülmektedir.

Bu bağlamda Kürtlerin yasadıkları tarihsel göçlerin iyi incelenmesi gerekir.

Bu çok önemli bir konu, Anadolu, OrtaDoğu, Aria (bu günkü İran) bölgesi, Kafkasya, Afrika ve daha sonraki modern göçlerle diğer kıtalara olan göçler incelenmeyi bekliyor. Ten rengi siyah olan ve Afrikadan geldiğini söyleyen kişilerle aynı dili konuştugunda insan bunun ne kadar önemli olduğunu daha iyi anlıyor.

Orta Anadolu Kürtleri bir başka fenomen, özellikle Sex Bizin Asiretinin dağılım ağı, Karadeniz, Doğu ve GüneyDoğu Anadolu bölgeleri, Şuriye gibi yerlere kadar varan geniş bir popülasyon ve bunun incelenmesi çok önemli. Bu gün Ayşe Yıldırım arkadaşımızın bu konuda tez çalışması sürüyor. Ayrıca bu konuyu daha da önemli kılan özellik bu insanların “köken arama” konusunda yaptıkları çalışmalarıdır. Bu anlamda büyük uğraşlar vermektedirler. Yenice köyünde büyük cabalar verilmektedir. Burada örnek olarak özellikle Hamdi Çeker ve Faik Coskun’u anmak gerekir. Birneunun önemi burada daha fazla önem kazanmaktadır.

Ege bölgesinde Lakaplarından başka herhangi bir Kürt Kültüründen özellikleri kalmayan, tamamen asimile olmuş ama buna rağmen köken olarak Kürt olduğunu söyleyen insanların varlığı, bu konunun ne kadar önemli olduğunu ve araştırılmayı beklediğini göstermektedir.

Bu gün Anadolu'ya yayılma, Türkçe ve Türk kültürü ile etkileşiminde her iki kültür için de önemli konular bulunmaktadır. Özellikle dil ve dilden dolayı ortaya çıkan değişimler. Bunların tümü bilimsel bir perspektifle incelenmeyi beklemektedir. Yapılan çalışmalarda "Resmî" ve onun çerçevesine giren çalışmalar olayı tek taraflı ve amaçlı incelediği için, olguyu karmaşıklaştırma, sıradanlaştırma ve yozlaştırmaktan başka bir işe yaramamaktadır. Bu konular, ancak İsmail Besikci gibi yürekli insanların yaptığı gibi, her şeye rağmen olana ortaya koyan ve tüm engellere rağmen ortaya koymakla kalmayıp tezlerini sonuna kadar savunan insanların konularıdır.